

9 Adverbia

Adverbia se odvozují od substantiv, adjektiv nebo pronomin pomocí sufixů *-iš*, *-išam*, *-am*.

Sufix *-iš* je velmi produktivní a používá se pro odvozování všech typů adverbíí:

adverbia způsobu a míry:

<i>dannum</i>	„mocný“	<i>danniš</i>	„mocně“
<i>lemnum</i>	„zlý“	<i>lemniš</i>	„zle“

adverbia času:

<i>dārūm</i>	„věčný“	<i>dāriš</i>	„věčně“
<i>kajjānum</i>	„stálý“	<i>kajjāniš</i>	„stále“

adverbia místa:

<i>annūm</i>	„tento“	<i>anniš</i>	„sem“
<i>šaplūm</i>	„dolní“	<i>šapliš</i>	„dole“

Sufix *-am* pro adverbia času a místa:

<i>mūšītam</i>	„noc“	<i>mūšītam</i>	„v noci“
<i>imittum</i>	„pravá strana“	<i>imittam</i>	„vpravo“
<i>šumēlum</i>	„levá strana“	<i>šumēlam</i>	„vlevo“

Sufix *-išam* se užívá pouze pro vytváření adverbíí času:

<i>šattum</i>	„rok“	<i>šattišam</i>	„každý rok“, „každoročně“
<i>ūmum</i>	„den“	<i>ūmišam</i>	„denně“

Kromě toho existují také lexikalizovaná adverbia, např. *inanna* „nyní“, *magal* „velmi“, *watar* „více“.

Adverbia stojí buď na začátku věty, např. *inanna eqlam ibtaqr-an-ni* „nyní uplatnil nárok na (mé) pole“, nebo před slovesným tvarem, ke kterému se vztahují: *lā watar ibaqqar* „ať (již) více nevymáhá“.

9.1 Adverbia času:

<i>adi inanna</i>	„dosud“	<i>pānānum</i>	„dříve“
<i>adi mā</i>	„do kdy“	<i>šaddaqdam</i>	„loni“
<i>aḥriīš ūmī</i>	„pro budoucí dny“	<i>šanassum</i>	„letos“
<i>aḥriāt ūmī</i>	„večer, včera“	<i>šattam</i>	„letos“
<i>amšāli</i>	„večer, včera“	<i>šerram</i>	„ráno“
<i>ana mahrišma</i>	„dříve“	<i>šertam</i>	„ráno“
<i>anūmīšu</i>	„tehdy“	<i>timāli</i>	„včera“
<i>anumma</i>	„nyní“	<i>ullīš</i>	„později, potom“
<i>dāriš</i>	„věčně“	<i>ullītiš</i>	„později, potom“
<i>ḥamuttam(ma)</i>	„ihned“	<i>ullum</i>	„poté, potom“
<i>ḥarpiš</i>	„dříve“	<i>ūmakkal</i>	„celý den, každý den“
<i>inanna</i>	„nyní“	<i>ūmišam</i>	„denně“
<i>ištu inanna</i>	„od nynějška“	<i>urram</i>	„zítra, ve dne“
<i>kajjāniš</i>	„stále“	<i>warḥiš(am)</i>	„měsíčně“
<i>mūšītam</i>	„v noci“	<i>warkānum</i>	„potom“
<i>pāna</i>	„dříve“		

9.2 Adverbia místa:

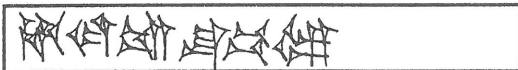
<i>ašaršanali</i>	„kdekoliv“	<i>šapliš</i>	„dole“
<i>eliš</i>	„nahore“	<i>šumēlam</i>	„vlevo“
<i>imittam</i>	„vpravo“	<i>ullānum</i>	„tam“

9.3 Adverbia způsobu a míry:

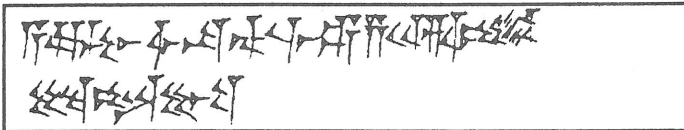
<i>appūna(ma)</i>	„navíc“	<i>išariš</i>	„řádně, rovně“
<i>arḥiš</i>	„rychle“	<i>ištēniš</i>	„dohromady“
<i>assurrē</i>	„snad, možná“	<i>kīšamma</i>	„jistě“
<i>awīliš</i>	„lidsky“	<i>lemniš</i>	„zle“
<i>bāmā</i>	„půl na půl“	<i>magal</i>	„velmi, velice“
<i>damqiš</i>	„dobře“	<i>minde</i>	„snad“
<i>danniš</i>	„mocně“	<i>mithāriš</i>	„stejným způsobem, rovným dílem“
<i>daqat</i>	„přibližně“	<i>pīqa(t)</i>	„snad“
<i>ekdiš</i>	„divoce“	<i>rabiš</i>	„velkolepě“
<i>eziš</i>	„zuřivě“	<i>ša/urramma</i>	„jistě, opravdu“
<i>ḥadiš</i>	„radostně“	<i>ṭabiš</i>	„dobře“
<i>iddanna</i>	„sotva“		
<i>ina kittim</i>	„skutečně, opravdu“		

Cvičení (1)

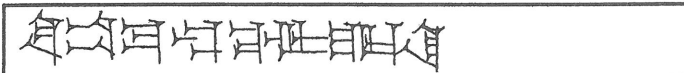
1.

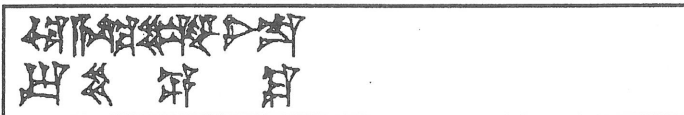
2.

3.

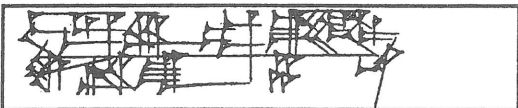
4.

5.

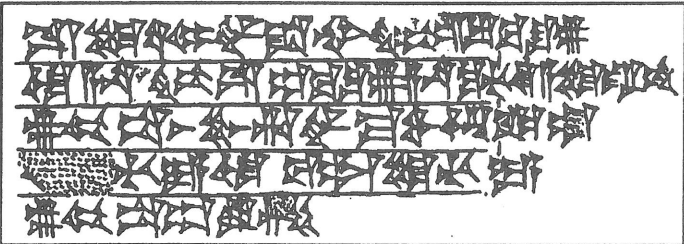
6.

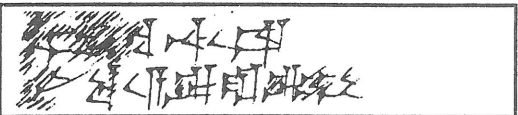
7.

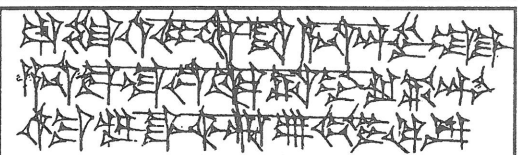
8.

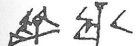
9.

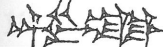

10.

Znaky a čtení (1)

 naggārum (LÚ:NAGAR) „truhlář, tesař“

 D:Nergal (D:GÌR.UNU.GAL) bůh Nergal

Přepis (1)

1. *ḥa-di-iš šu-bi-lam* (AbB 6, 78, 15)
2. *eqlētim* (A.ŠĀ-tim) *ši-na-ti me-e ḥa-ar-pí-[i]š li-il-pu-ut* (AbB 3, 43, 27–28)
3. *ki-ša-ma la ma-ak-ku-ur-ki* (AbB 9, 63, 18)
4. *ù a-na-ku le-em-ni-iš ep-še-e-ku* (AbB 1, 67, 4'–5')
5. *a-na pa-ni i-lim ma-ga-al la [ta-da-a]r* (AbB 7, 80, 13)
6. *ši-ip-ru-um e-li pa-na im-ta-ra-ša* (AbB 8, 104, 4–5)
7. *ki-ma ša-na-a-su-um-ma* (AbB 3, 83, 6)
8. *iš-tu u₄-mi-im ša be-lí ṭa-bi-iš ib-ba-šu-ú* *ù a-na<-ku> ṭa-bi-iš ab-ba-šu-ú a-na tukul-ti-ki a-tu-ra-am ú-ul ta-aš-pu-ri-im-ma wa-ar-ka-at m[i-t]u-ti-ja* *ù ba-al-ṭú-ti-ja ú-ul ta-ap-ru-sí* (AbB 1, 53, 6–10)
9. *u[l-l]i-ti-iš naggāram* ([L]Ú:NAGAR) *a-ṭa-ra-da-kum* (AbB 3, 25, 19–20)
10. *iš-tu u₄-mi-im ša a-na D:Nergal* (D:GÌR.UNU.GAL) *a-na ba-la-ṭi-ka ta-as-ru-qá-an-ni u₄-ma-ak-kál ši-ri ú-ul i-ṭi-ib* (AbB 6, 140, 6–8)

Slovíčka (1)

<i>ḥadiš</i> adv.	s radostí
<i>ḥarpiš</i> adv.	dříve, brzy
<i>mē lilput</i> v.	nechť zavodní
<i>kāšamma</i> adv.	jistě
<i>makkūrum</i> s.	majetek
<i>lemniš</i> adv.	zle, špatně
<i>epšeku</i> v.	jednám
<i>ana pāni</i> prep.	před
<i>lā taddar</i> v.	neměj strach
<i>šiprum</i> s.	práce, dílo, záležitost
<i>imtarāša(m)</i>	trápil(a) mne
<i>ibbašū</i>	je (mu)
<i>abbašū</i>	je (mi)
<i>tukultum</i> s.	důvěra
<i>atūram</i> v.	vrátil(a) jsem se, obrátil(a) jsem se

<i>ul tašpurīm v.</i>	nenapsala jsi mi
<i>naggārūm s.</i>	truhlář, tesař
<i>aṭarrad-ak-kum v.</i>	pošlu ti
<i>balāṭum s.</i>	život
<i>mītūtum s.</i>	smrt
<i>balṭūtum s.</i>	život
<i>taprusī v.</i>	rozhodla jsi
<i>tasruq-an-ni v.</i>	obětoval jsi mne
<i>ul iṭṭib v.</i>	nebyl(a) dobrý/á
<i>šīrum s.</i>	maso, tělo

Překlad (1)

1. s radostí mi pošli!
2. nechť tato pole brzy zavodní
3. jistě není tvým (f.) majetkem
4. a já jsem zle jednal
5. před bohem neměj velký strach!
6. záležitost mne trápila více než předtím
7. jako letos
8. od té doby, kdy se mému pánu daří dobře a mně se daří dobře, vrátila se má důvěra v tebe (dosl.: vrátil jsem se k tvé důvěře), (ale) ty jsi mi nenapsala a záležitost mé smrti nebo života jsi nerozhodla
9. pozítří ti pošlu truhláře
10. od té doby, co jsi mne obětoval za svůj život bohu Nergalovi, ani jeden den jsem se necítil dobře

10 Verba**10.1 Kořeny a kmeny**

Kořen je nositelem sémantického významu slovesa (viz 4.3) a je tvořen zpravidla třemi radikály. Radikály slovesného kořene mohou být jak konsonanty, tak dlouhé vokály, např.

**prs* je kořen o 3 konsonantech

**bnī* nebo **qīš* jsou kořeny o 2 konsonantech a 1 vokálu.

Slovesa s tříkonsonantním kořenem bývají označována jako silná (kromě těch, jejichž prvním radikálem je *n-* nebo *w-*). Těchto sloves je zhruba 50 % z celkového počtu sloves, např.:

**prs*, **škn*, **mr*

Slovesa, v jejichž kořeni je hláska *w* nebo *j* nebo dlouhé vokály, jsou označována za slovesa slabá, např.:

**wbl*, **jnq*, **bnī*, **qīš*

K slabým slovesům se počítají rovněž kořeny, jejichž 2. a 3. konsonant je identický, např.:

**šdd*

Existuje i početně malá skupina sloves, jejichž kořen je tvořen čtyřmi radikály, např.:

**blkt*, **prkū*

Od slovesného kořene lze odvodit celou řadu verbálních a nominálních kmenů. Tyto kmeny se vytvářejí změnou vokalisace, připojováním prefixů, sufixů, infixů nebo reduplikací prostředního radikálu, např. od kořene **MḤR* lze odvodit tyto tvary:

<i>i-MḤuR</i>	„přijal(a)“
<i>i-MaḤḤaR</i>	„přijme“
<i>MāḤiR-ān-um</i>	„příjemce“
<i>MaḤīR-um</i>	„hodnota“
<i>MitḤāR-iš</i>	„rovným dílem“
<i>taMḤāR-um</i>	„bitva“

Součástí verbálních kmenů vytvořených od tříkonsonantních kořenů je kmenový vokál (mezi 2. a 3. konsonantem). Podle vokálu přítomného v préteritním kmene rozlišujeme 5 verbálních tříd:

1. třída (a/a): v přítomném i préteritním kmenech je vokál *-a-*

kořen * <i>šbt</i>	prés. kmen	prét. kmen
	* <i>šabbat</i>	* <i>šbat</i>

3. os. sg.	<i>i-šabbat</i>	„on(a) bere“	<i>i-šbat</i>	„vzal(a)“
------------	-----------------	--------------	---------------	-----------